กระบวนการปรับตัวของช่างซอภาคเหนือ เพื่อการถ่ายทอดการขับซอ ในกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา แม่ครูจำปา แสนพรม

รวิชา จันทร์พุ่ม

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2561

Copyright by Mahidol University
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

กระบวนการปรับตัวของช่างซอภาคเหนือ เพื่อการถ่ายทอดการขับซอในกรุงเทพมหานคร:
กรณีศึกษา แม่ครูจำปา แสนพรม

THE ADAPTATION PROCESS OF NORTHERN SOR SINGERS FOR SOR MUSIC TRANSMISSION IN BANGKOK: A CASE STUDY OF ARTIST JUMPA SAENPROM

รวิชา จันทร์พุ่ม 5838466 MSME/M

ศศ.ม. (ดนตรีศึกษา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ณัฐชยา นัจจนาวากุล, ปร.ด.,อนรรฆ จรัณยานนท์, ปร.ด.

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง กระบวนการปรับตัวของช่างซอภาคเหนือ เพื่อการถ่ายทอดการขับซอในกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา แม่ครูจำปา แสนพรม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติ บทบาทและเอกลักษณ์การขับซอของแม่ครูจำปา แสนพรม ศึกษากระบวนการปรับตัว ในการถ่ายทอดการขับซอเชียงใหม่ของแม่ครูจำปา แสนพรมในการสอนกลุ่มผู้เรียนต่างวัฒนธรรมล้านนา และเพื่อประยุกต์การถ่ายทอดการขับซอของแม่ครูจำปา แสนพรม เพื่อเป็นแนวทางในการสอนกลุ่มผู้เรียนต่างวัฒนธรรมล้านนาและดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่าแม่ครูจำปา แสนพรม มีกระบวนการปรับตัวเพื่อการถ่ายทอดการขับซอ ในกลุ่มผู้เรียนต่างวัฒนธรรมล้านนา แบ่งออกเป็น 2 ด้านด้วยกัน คือ (1) ในด้านพิธีกรรม มีการลดรูปแบบที่ได้ปฏิบัติสืบมาแต่ดั้งเดิม จุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้กราบไหว้ขอพรครูบาอาจารย์ ด้วยบทไหว้ครูสั้น ๆ และไม่ใช้ขันตั้งไหว้ครูอย่างเต็มรูปแบบอย่างอดีต เนื่องด้วยผู้เรียนส่วนมากมิได้มีจุดประสงค์เพื่อนำไปประกอบอาชีพ (2) มีการปรับรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับผู้เรียนต่างวัฒนธรรม โดยให้ความสำคัญกับการออกเสียงให้เป็นไปตามสำเนียงล้านนาที่ใช้ในบทขับซอ มีการเลือกทำนองเพลงและบทซอที่ไม่ยาวมากนัก มีการใช้คำและประโยคที่ไม่ยากเกินไป ทำการสอนผ่านการอธิบายความหมายของคำและประโยคเพื่อให้เข้าใจความหมายโดยรวมของเนื้อหาบทขับซอ จากนั้นก็ฝึกอ่านบทขับซอให้เป็นสำเนียงภาษาถิ่นล้านนาจนจบวรรคเพลง ใช้การสอนโดยการฝึกร้องตามซ้ำ ๆ จนผู้เรียนเกิดความชำนาญ มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น การบันทึกเสียง การบันทึกภาพเคลื่อนไหว เพื่อเป็นสื่อในการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยการแสดง โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการขับซอ ร้องรับ เป็นลูกคู่ขับซอ เพื่อนำกลับมาพัฒนาทักษะตนเองต่อไป กล่าวได้ว่ากระบวนการปรับตัว เมื่อนำผลการศึกษามาประยุกต์สร้างแนวทางการถ่ายทอดการขับซอ ในขั้นตอนแรกควรให้ความสำคัญกับการฝึกฝนเรื่องจังหวะ การฝึกออกเสียง การไล่เสียง ด้วยบทเพลงที่มีเนื้อหาและทำนองไม่ซับซ้อนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการขับซอได้อย่างเป็นขั้นตอน

คำสำคัญ : การขับซอ/กระบวนการปรับตัว/การถ่ายทอดการขับซอ

Copyright by Mahidol University

121 หน้า

THE ADAPTATION PROCESS OF NORTHERN SOR SINGERS FOR SOR MUSIC TRANSMISSION IN BANGKOK: A CASE STUDY OF ARTIST JUMPA SAENPROM

RAWICHA JANPHUM 5838466 MSME/M

M.A. (MUSIC EDUCATION)

THEMATIC PAPER ADVISORY COMMITTEE: NACHAYANACHANAWAKUL, Ph.D., ANAK CHARANYANANDA, Ph.D.

ABSTRACT

This research studies the background, roles and uniqueness of Artist Jumpa Saenprom's Sor singing, including her process of adapting Chiang Mai Sor singing for instructing learners from different Lanna cultures, and the application of this transmission process as a guideline for instructing learners from different Lanna cultures. The research was conducted based on qualitative research methodology.

The findings revealed that Artist Jumpa Saenprom's adaptation process for Sor singing transmission when instructing learners from different Lanna cultures could be presented in two aspects. In terms of ritual, the long-practiced pattern of Wai Khru (paying respect to the teachers) has been shortened with the aim to enable the learners to pay respect to the teachers with a shorter ceremonial verse, in contrast to the full Wai Khru verse of the past, as the majority of the learners today do not learn music with the intention of making a career out of it. Secondly, the instruction pattern has been adjusted to relate to learners from different cultural backgrounds, with the focus on: the enunciation of the Lanna accent in Sor singing; the selection of Sor melodies and verses that are not too long, and of words and sentences that are not too difficult, and; instruction based on the explanation of meanings of words and sentences, to achieve the overall meaning of the contents in the songs, followed by the practice of Sor singing in the Lanna accent to the end of the verse. The instruction features singing after the teacher repeatedly until the learners are skilled. Modern technology such as video recording has been implemented as part of the leaning media. In addition, the learners are encouraged to learn from hands-on experience through live performances when they take part in Sor singing as chorus singers, and to reflect upon the experience to further improve their skills. In conclusion, when the research findings are applied with the adaptation process to create a guideline for Sor singing transmission, it is recommended that, in order to systematically enhance learners' Sor singing ability, the focus of the initial step should be on the practice of rhythm, pronunciation and scaling, using songs that are not complicated in content and melody.

Copyright by Mahidol University

KEY WORDS: SOR SINGING/ADAPTATION PROCESS/SOR SINGINGTRANSMISSION

121 pages